

ELTE | TÓK
TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZŐ KAR

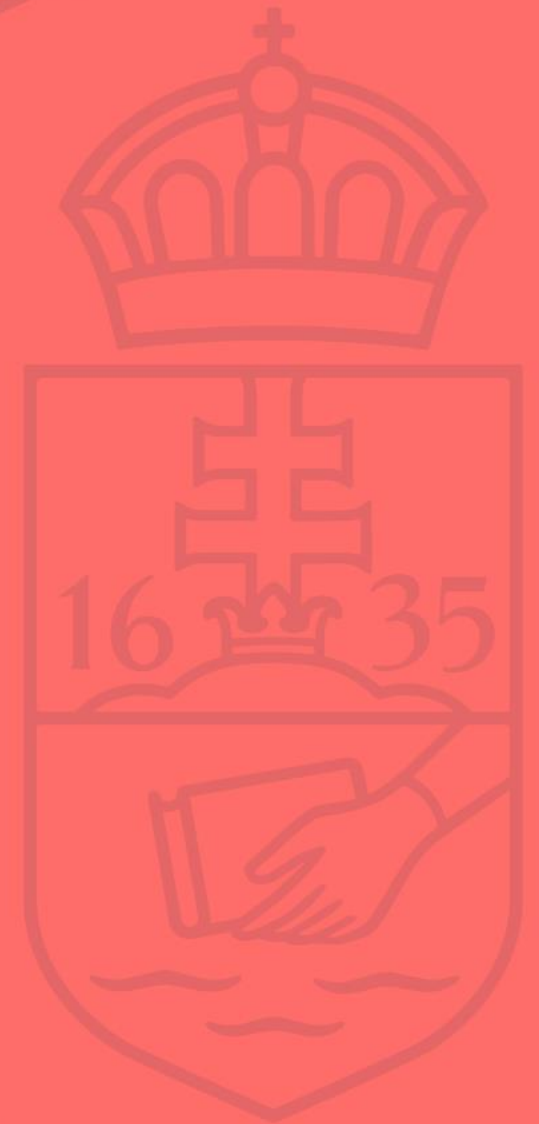
Csoportos gyermekhangképzés

(hangképző gyakorlatok)

Kovács Katalin

egyetemi tanársegéd

ELTE TÓK, Ének-zenei Tanszék, Tantárgy-pedagógiai előadás 2023.09.20.

(Be)éneklés – „*edzés-bemelegítés*” ?!

- Miért szükséges már kisgyermekkorban a hangképzéssel foglalkozni, mi az oka, hogy olyan sok gyermek hangadása – elsősorban nagyvárosokban – már kis korban károsodik (zajártalom, média káros hatása, felnőttek rossz mintaadása, stressz)?
- A magánének oktatás módszereit nem lehet alkalmazni gyermekeknél, de speciális, játékos hangképző mondókákkal, gyakorlatokkal, azok kreatív alkalmazásával – figyelembe véve az adott gyermekcsoport életkorát – ugyanolyan, élettanilag tökéletes állapotba lehet hozni a hangképző szerveket, amilyenbe egy jó magánének óra hozza a felnőtt énekest.

Beéneklés felépítése

- **Koncentráció, helyes testtartás**

(Kovács-módszer gyakorlatok:
kéz-láb-törzs-frissítő mozgás,
légzés serkentő,
nyugtató gyakorlatsor)

- **Légzés**

Hasi légzés megéreztetése „alvás közbeni”
levegővétellel.

A felnőtt légzés tudatosítása helyett a
megtapasztalás a fontos.

Feltehetőleg az lesz a jótékony következménye,
hogy éneklésük hasfali indítással fog indulni.

Hangképző gyakorlatok

- **Légző gyakorlatok**

„**Kívánság**” – hmn hangzót mondanak ki együttesen. Létrejön a puha indítás, a hang levegővel való indítása.

„**Susogó szellő**” – „s” hangzó egyenletes tartása.

„**Sziszegő kígyó**” – „sz” hangzó egyenletes tartása (karmozdulat szabályozza a LASSÚ levegővételt és annak kifújását).

„**Kígyócsípés**” – „rekeszizom” megéreztetése.

„Rigó”

- rezonancia,
- magasság,
- mély-közép fekvés

Az „r” hangzó pörgetése egy szabadon választott hangmagasságban szól (esetleg követi a tanár kézmozdulatát, a röpülés irányát), majd tetszőleges időben, esetleg tanár irányításával a szó kimondása következik.

Az „r” **hangzó gégelazító hatása** hozzásegít a jó helyen lévő **magas pozíció** létrehozásához/eléréséhez, az „i” **hangzó** biztosítja a magas regiszter **csengését**. Az „r” hangzó arról is gondoskodik, hogy az „i” jó helyen legyen. A szó kimondása következtében az „ó”-ra, mint **ajakkerekítéses hangzó**ra való váltás is szintén gégelazító hatású.

„Ubul”

- Ismert logopédiai gyakorlat a „*bub*”, „*bububb*”.

A „*b*” hangzó előre hozza a hangot, növeli a rezonanciát és az „*u*” hangzó lévén lazítja a gégét. Ehhez külön gyakorlat az „*Ubul*” nevű bagoly.

- *Hu-hu-hu-hu-huúúúúúú-hu-hu-hu-hu-huúúúúúúúúúúúú*

„Bubó doktor”

- hang előre hozása,
- „i” hangzó mélyen

• Dallama *s-s-m-m- d-d-d*, ismételve; szövege:
*Bubó doktor meggyógyít,
röpdös szerte széjjel!*

- kézmozdulattal kérhetjük a hangsúlyos kezdést, (a „b” hangzó felnagyított lesz),
- az „u” kerekítése szintén nem felszólításra történik, hanem

a tanári *szuggesztív bemutatás* által tevődik át, egyedül a *halkítást* lehet kérni, ahogy jön lefele a dallam,

- megmarad a *rezonancia*- rezonanciával rendelkező fejhang, nem „esik le a hang” és a mély fekvés
„nem lesz torkos”

„hinni-inni-enni-menni-jó”

- lágy hangindítás,
- rezonancia gazdagítás,
- „ó” hangzó magasan,
- magasan kezdődő dal indításának előkészítése

- kvint hangterjedelmű,
d- d--r- r--m- m--f- f—s,
szöveges gyakorlat.

- magasság eléréséhez „i” hangzó

a sok „n” hangzó (ha jó helyen van) rezonanciát építi (gyerekeknél „*hosszan nyaralni*”)

- „ó”-ra, a sok „n” hatására jó helyre fog kerülni, és az ajakkerekítés következtében *gégelazítás* is jön létre,

nem feszülés, rezonancia dús, tiszta „ó” hangzót fogunk kapni

„zengő-bongó-zongora”

- „z” hangzó szerepe a rezonancia fejlesztésében,
- „ng” szerepe s magánhangzók minőségében

- Szintén kvint terjedelmet jár be, szöveges gyakorlat.

d-r-m-f-s—m—d.

- lágyszájpad emelés (*gyerekeknél ásítás*)
- „ng” hangzó együttes képzése során létrejövő mozdulattal a magánhangzók is tartalmazzanak *rezonanciát*
- *nazoorális csengés (Adorján, 1996; Bruckner, 1999, 2007)*

„ng” pontos ejtése rendkívül jó hatással van a hangra,

„z” hangzó ejtése közben keletkező *fogzár* mindig *pihentet*

Gyakorlatsor a beszéd bemelegítésére

(Dr. Bruckner Adrienne DLA)

- Lassú belégzés (mindvégig)
- hm, hm, hm, hm
- (újszájforma kikészítve:)HÚHA, (csodálkozva:) HÚHA
- (újszájforma kikészítve + lassított H:) Hümmm
- (Hümmmömmömmömm)
- az előző gyakorlat mömm-része mozduljon el fölfelé könnyedén, glisszandó – szerűen
- n-nn-nn-nn (mintha nőnn lenne, csak ő nélkül)
- hMMMMMó (ó=nagyságrenddel halkabb, mint az M+tökéletes ajakkerekítés)
- momm | momomm | momomomm | momomomm; (gyorsan, halkan)
- bub | bubub | bububub | bubububub (gyorsan)
- „szemtelen légy”: zzzZzzzzZzzZ
- zimm, zumm
- ssssssssssssz-iaiaiaiaiaiaiiiiiiiiiii
- (különösen lassú belégzés+késleltetett H:) Hiaiaiaiaiaiaiaiiiiiii
- hMMMimamimamimamm
- ddddddddDONGóóó (d:gyorsan, halkan; ó nagyon halkan+tökéletes ajakkerekítés)
- még egyszer, majd o-val kezdődő szavak, (az ó ugyanolyan)
- bbbbbbbimbambimbambimbammmmmmmmm
- hMMMMa (az a hangereje: ppp)
- a-val kezdődő szavak
- Hinnnnnye

Konklúzió

- A tiszta éneklést csak jó hangképzéssel lehet elérni, *intonációs probléma=hangképzési hiba.*
- *tanár önképzése*, hangegészsége
- A végső cél az, hogy a *zenélés öröme* megszülessen, s ennek az iskolában, a kórusban a *szép hang (=jó éneklés)* az eszköze.
- Milyen hozadéka lenne? Anyanyelvi nevelés (beszéd-artikuláció)

Ajánlott irodalom

- Adorján, I. (1996). *Hangképzés, ének tanítás*. Eötvös Kiadó.
- Asztalos, A. (2020). *A gyermekek énekhangképzésének elmélete és gyakorlata*. JATEPress.
- Bruckner, A. (2019). *Egy kis technika. Hangképzés kórusban és iskolában*. Zeneakadémia Kodály Intézet.
- Bruckner, A. (2007). *A csoportos énekhangképzés módszertana*. Doktori disszertáció. LFZE.
- Bruckner, A. (1999). *Énekelni jó(I)!*. Kodály Intézet.
- Négyesi, A. (2015). *20 mozgáspihenő*. Kovács-Módszer Stúdió.
- Pásztor, Zs. (2016). *10 rövid mozgáslecke*. Kovács-Módszer Stúdió.
- Váginé Gödel, H. (2004). *Daloljatok! A hangnevelés művészete*. Horváth György kiadása.

ELTE | TÓK
TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZŐ KAR

Köszönöm a figyelmet!

Kovács Katalin

kovacs.katalin@tok.elte.hu

ELTE TÓK, Ének-zenei Tanszék, Tantárgy-pedagógiai előadás 2023.09.20.

